2025/172

29.1.2025

SKLEP SVETA (EU) 2025/172

z dne 17. Decembra 2024

o stališču, ki se v imenu Evropske unije zastopa v Specializiranem odboru za energijo, ustanovljenem s Sporazumom o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska na drugi strani, v zvezi s sprejetjem priporočila o pripravi tehničnih postopkov za učinkovito uporabo povezovalnih daljnovodov za električno energijo

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 194(2) v povezavi s členom 218(9) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Svet je 29. aprila 2021 sprejel Sklep (EU) 2021/689 [1] o sklenitvi Sporazuma o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska na drugi strani [2] (v nadaljnjem besedilu: Sporazum o trgovini in sodelovanju). Sporazum o trgovini in sodelovanju je začel veljati 1. maja 2021.

(2) S členom 8(1), točka (l), Sporazuma o trgovini in sodelovanju se je ustanovil Specializirani odbor za energijo (v nadaljnjem besedilu: Specializirani odbor). Pristojnosti Specializiranega odbora so določene v členu 8(4) tega sporazuma.

(3) Na podlagi člena 8(4), točka (c), Sporazuma o trgovini in sodelovanju lahko Specializirani odbor v zvezi z vprašanji, povezanimi z njegovim področjem pristojnosti, sprejme sklepe in priporočila v zvezi z vsemi zadevami, za katere tako določa ta sporazum ali kateri koli dopolnilni sporazum ali za katere je Partnerski svet nanj prenesel pooblastila. Na podlagi člena 10(2) Sporazuma o trgovini in sodelovanju odbor sprejema sklepe in daje priporočila z medsebojnim soglasjem.

(4) Člen 312(1) Sporazuma o trgovini in sodelovanju v zvezi z ureditvami trgovanja z električno energijo med Unijo in Združenim kraljestvom zahteva, da Specializirani odbor za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti v fazi za dan vnaprej prednostno sprejme potrebne ukrepe v skladu s členom 317 tega sporazuma za zagotovitev, da operaterji prenosnih sistemov za električno energijo v določenem časovnem razvijejo ureditve, ki določajo tehnične postopke v skladu s Prilogo 29 k temu sporazumu.

(5) Del 1, točka 1, Priloge 29 k Sporazumu o trgovini in sodelovanju zlasti določa razvoj novega postopka za dodeljevanje zmogljivosti na povezovalnih daljnovodih za električno energijo v časovnem okviru trgovanja za dan vnaprej. Novi postopek naj bi temeljil na konceptu „večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom“.

(6) Operaterji prenosnih sistemov Unije in Združenega kraljestva so 10. julija 2023 predložili poročilo na podlagi Priporočila št. 1/2023 Specializiranega odbora z dne 7. februarja 2023 [3], v katerem so operaterje prenosnih sistemov pozvali, naj obravnavajo več vprašanj v zvezi z izvajanjem večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom. To poročilo je bilo dopolnjeno z neformalnim mnenjem Agencije Evropske unije za sodelovanje energetskih regulatorjev (ACER) in regulativnih organov Združenega kraljestva.

---

[1] Sklep Sveta (EU) 2021/689 z dne 29. aprila 2021 o sklenitvi, v imenu Unije, Sporazuma o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska na drugi strani in Sporazuma med Evropsko unijo ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska o varnostnih postopkih za izmenjavo in varovanje tajnih podatkov (UL L 149, 30.4.2021, str. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/689/oj).

[2] UL L 149, 30.4.2021, str. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2021/689(1)/oj.

[3] Priporočilo št. 1/2023 Specializiranega Odbora za energijo, ustanovljenega s členom 8(1), točka (l), Sporazuma o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska na drugi strani, z dne 7. februarja 2023 vsaki pogodbenici v zvezi z njenimi zahtevami operaterjem prenosnih sistemov za električno energijo z namenom priprave tehničnih postopkov za učinkovito uporabo povezovalnih daljnovodov (UL L 61, 27.2.2023, str. 71).

(7) Ob upoštevanju sklepov iz poročila operaterjev prenosnih sistemov z dne 10. julija 2023, podprtega z neformalnim mnenjem ACER in regulativnih organov Združenega kraljestva, je primerno, da Specializirani odbor pogodbenicama priporoči nadaljnje ukrepe.

(8) Specializirani odbor sprejme priporočilo o nadaljnjih ukrepih, ki jih je treba sprejeti, na svojem naslednjem sestanku ali po pisnem postopku, potem ko pogodbenici zaključita notranje postopke.

(9) Primerno je določiti stališče, ki se v imenu Unije zastopa v Specializiranem odboru, saj bo priporočilo Specializiranega odbora lahko odločilno vplivalo na vsebino ali način izvajanja pravnega reda Unije, zlasti na Uredbo Komisije (EU) 2015/1222 ([4]) –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Stališče, ki se v imenu Unije zastopa v Specializiranem odboru za energijo, ustanovljenem s členom 8(1), točka (l), Sporazuma o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska na drugi strani, je določeno v osnutku priporočila navedenega odbora, priloženem temu sklepu.

Člen 2

Ta sklep začne veljati na dan sprejetja.

V Bruslju, 17. decembra 2024

Za Svet

predsednik

BÓKA J.

([4]) Uredba Komisije (EU) 2015/1222 z dne 24. julija 2015 o določitvi smernic za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti (UL L 197, 25.7.2015, str. 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj).

PRILOGA

PRIPOROČILO št. …/2024 SPECIALIZIRANEGA ODBORA ZA ENERGIJO, USTANOVLJENEGA S ČLENOM 8(1), TOČKA (L), SPORAZUMA O TRGOVINI IN SODELOVANJU MED EVROPSKO UNIJO IN EVROPSKO SKUPNOSTJO ZA ATOMSKO ENERGIJO NA ENI STRANI TER ZDRUŽENIM KRALJESTVOM VELIKA BRITANIJA IN SEVERNA IRSKA NA DRUGI STRANI,

z dne …

pogodbenicama v zvezi s pripravo tehničnih postopkov za učinkovito uporabo povezovalnih daljnovodov za električno energijo

SPECIALIZIRANI ODBOR ZA ENERGIJO JE –

ob upoštevanju Sporazuma o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska na drugi strani ([1]) (v nadaljnjem besedilu: Sporazum o trgovini in sodelovanju) ter zlasti člena 311(1) in (2), člena 312(1) in (2), člena 317(1), (2) in (3) ter Priloge 29 k Sporazumu o trgovini in sodelovanju,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Na podlagi člena 8(4), točka (a), Sporazuma o trgovini in sodelovanju je Specializirani odbor za energijo (v nadaljnjem besedilu: Specializirani odbor) na svojem področju pristojnosti pooblaščen za nadziranje in pregledovanje izvajanja Sporazuma o trgovini in sodelovanju ter zagotavljanje njegovega pravilnega delovanja. Na podlagi člena 8(4), točka (c), je pooblaščen za sprejemanje sklepov in priporočil v zvezi z vsemi zadevami, za katere tako določa Sporazum o trgovini in sodelovanju ali za katere je Partnerski svet prenesel svoja pooblastila na navedeni specializirani odbor na podlagi člena 7(4), točka (f). Na podlagi člena 329(3) Sporazuma o trgovini in sodelovanju pripravlja priporočila, ki so potrebna za zagotovitev učinkovitega izvajanja poglavij naslova VIII, za katera je pristojen.

(2) Specializirani odbor na podlagi člena 312(1) Sporazuma o trgovini in sodelovanju prednostno sprejme potrebne ukrepe v skladu s členom 317 za zagotovitev, da operaterji prenosnih sistemov v določenem časovnem okviru razvijejo ureditve, ki določajo tehnične postopke v skladu s Prilogo 29.

(3) Specializirani odbor je 7. februarja 2023 sprejel Priporočilo št. 1/2023 ([2]), da obe pogodbenici od svojih operaterjev prenosnih sistemov zahtevata, naj dodatne informacije iz Priloge II k temu priporočilu predložijo v petih mesecih od datuma zahteve vsake pogodbenice.

(4) Operaterji prenosnih sistemov Evropske unije (EU) in Združenega kraljestva so navedene dodatne informacije predložili pogodbenicama v odgovoru na njuni zahtevi. Regulativni organi EU in Združenega kraljestva so pogodbenicama julija 2023 predložili mnenja o dodatnih informacijah. Specializirani odbor je te pomembne prispevke k izvajanju naslova VIII Sporazuma o trgovini in sodelovanju pozdravil na seji Specializiranega odbora 9. novembra 2023.

(5) Operaterji prenosnih sistemov in regulativni organi iz EU in Združenega kraljestva so ugotovili znatna tveganja tržne manipulacije, povezana s pristopom predhodnih knjig naročil k delovanju ureditev trgovanja z električno energijo za dan vnaprej, ki temeljijo na konceptu večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom.

([1]) UL L 149, 30.4.2021, str. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2021/689(1)/oj.

([2]) Priporočilo št. 1/2023 Specializiranega Odbora za energijo, ustanovljenega s členom 8(1), točka (l), Sporazuma o trgovini in sodelovanju med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo na eni strani ter Združenim kraljestvom Velika Britanija in Severna Irska na drugi strani, z dne 7. februarja 2023 vsaki pogodbenici v zvezi z njenimi zahtevami operaterjem prenosnih sistemov za električno energijo z namenom priprave tehničnih postopkov za učinkovito uporabo povezovalnih daljnovodov (UL L 61, 27.2.2023, str. 71).

(6) Operaterji prenosnih sistemov in regulativni organi iz EU in Združenega kraljestva so ugotovili, da bodo morebitne koristi pristopa skupne knjige naročil k večregijskemu spajanju z ohlapnim obsegom odvisne od reševanja več temeljnih izzivov zasnove. Potrebna so nadaljnja posebna prizadevanja za razvoj zanesljive zasnove večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom na podlagi pristopa skupne knjige naročil, preden se sprejme kakršna koli odločitev o izvajanju. Ta zasnova bo med drugimi zahtevami morala zagotoviti varno in učinkovito delovanje zadevnih veleprodajnih trgov električne energije v EU in Združenem kraljestvu ter obravnavati morebitne kompromise med učinkovitostjo večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom ter varnim in učinkovitim delovanjem veleprodajnih trgov električne energije v EU in Združenem kraljestvu. Pred sprejetjem katere koli odločitve o izvajanju bodo potrebna tudi temeljita posvetovanja, ocena in preskušanje mehanizma. Poleg tega je Specializirani odbor opozoril, da mora biti razvoj zasnove skladen s postopkom iz členov 312(1), 312(2) in 317 Sporazuma o trgovini in sodelovanju ter z zahtevami iz Priloge 29.

(7) V analizi stroškov in koristi za leto 2021 ter v dodatnih informacijah iz leta 2023, ki so jih pripravili operaterji prenosnih sistemov iz EU in Združenega kraljestva, je bilo ugotovljeno, da bo učinkovitost večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom v veliki meri odvisna od točnosti instrumenta za napovedi neto pozicije mejnega trgovalnega območja. Potrebna so nadaljnja posebna prizadevanja za razvoj in potrditev veljavnosti koncepta tega instrumenta za napovedi, preden se sprejme kakršna koli odločitev o izvajanju. Specializirani odbor je ugotavil, da so operaterji prenosnih sistemov iz EU in Združenega kraljestva v svojem poročilu predlagali postopen pristop k razvoju instrumenta za napovedi, začenši s fazo začetne zasnove in validacije prototipa.

(8) EU in Združeno kraljestvo imata ambiciozne cilje za sprostitev potenciala energije iz obnovljivih virov na morju v Severnem morju, da bi izboljšali dostop do cenovno dostopne energije in pospešili prehod na podnebno nevtralnost. Na podlagi člena 321 Sporazuma o trgovini in sodelovanju pogodbenici sodelujeta pri razvoju energije iz obnovljivih virov na morju z izmenjavo najboljših praks in po potrebi s spodbujanjem razvoja posebnih projektov. Operaterji prenosnih sistemov iz EU in Združenega kraljestva so v svojem poročilu navedli, da bodo za prihodnji razvoj hibridnih projektov na morju potrebne ureditve trgovanja z električno energijo, ki bodo podpirale učinkovito oblikovanje cen in izkoriščenost zmogljivosti. Specializirani odbor je potrdil, da je treba nadalje pretehtati, kako zagotoviti, da bodo ureditve trgovanja z električno energijo med EU in Združenim kraljestvom podpirale njune ambicije za hitri razvoj projektov na področju energije iz obnovljivih virov v Severnem morju.

(9) V analizi stroškov in koristi za leto 2021 je bila enotna poravnalna cena Velike Britanije za dan vnaprej opredeljena kot predpostavka v vseh obravnavanih možnostih zasnove večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom. Združeno kraljestvo je avgusta 2023 objavilo svoj odgovor na posvetovanje o spajanju zadevnih dražb Velike Britanije za čezmejno trgovino z EU za dan vnaprej. Analiza Združenega kraljestva je pokazala, da je večina anketirancev podprla predloge iz posvetovanja. Združeno kraljestvo je od takrat sodelovalo s Specializiranim odborom in predstavilo rezultate posvetovanja.

(10) Glede na dosedanji napredek, ki so ga dosegli operaterji prenosnih sistemov, in dodatne informacije, predložene v odgovor na Prilogo II k Priporočilu št. 1/2023, bi moral Specializirani odbor spodbuditi pogodbenici, da zagotovita, da operaterji prenosnih sistemov začnejo naslednjo fazo dela. To delo bi moralo biti osredotočeno na obravnavanje temeljnih vprašanj v zvezi z zasnovo, ki so bila predhodno poudarjena in namenjena izpolnitvi obveznosti Specializiranega odbora iz člena 312(1) Sporazuma o trgovini in sodelovanju.

(11) Specializirani odbor je ugotovil, da pogodbenici pričakujeta postopen pristop k razvoju tehničnih postopkov za večregijsko spajanje z ohlapnim obsegom, začenši z začetno fazo potrditve koncepta. Glede na ugotovitve iz poročila operaterjev prenosnih sistemov, predloženega julija 2023, je potrebna nadaljnja analiza, ki bi jo bilo treba vključiti v fazo potrditve koncepta. Začetna faza potrditve koncepta bi morala prispevati in podpirati pripravo enotnega sklopa osnutkov tehničnih postopkov za večregijsko spajanje z ohlapnim obsegom v skladu s členoma 312 (1) in 317(2) Sporazuma o trgovini in sodelovanju.

(12) Vsako odločitev Specializiranega odbora o izvajanju tehničnih postopkov za rešitev večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom na podlagi pristopa skupne knjige naročil na podlagi člena 317(4) Sporazuma o trgovini in sodelovanju bi bilo treba podpreti s posvetovanjem z deležniki, zanesljivimi obdobji preskušanja in posodobljeno analizo stroškov in koristi –

SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Člen 1

Specializirani odbor potrjuje, da pristop predhodnih knjig naročil ni izvedljiva pot za nadaljnji razvoj rešitve večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom, in priporoča, da ga pogodbenici prenehata izvajati.

Člen 2

Specializirani odbor priporoča, da pogodbenici od svojih operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo in, v primeru Unije, od Evropske mreže operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo (ENTSO-E), ki olajšuje delo operaterjev prenosnih sistemov iz EU, zahtevata, da skupaj začnejo začetno fazo potrditve koncepta pred pripravo enotnega sklopa začetnih osnutkov tehničnih postopkov za večregijsko spajanje z ohlapnim obsegom v skladu s Prilogo 29 k Sporazumu o trgovini in sodelovanju ter s podporno analizo, ki vključuje:

(a) optimalni operativni časovni okvir, ki združuje delovanje večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom, enotnega spajanja trgov za dan vnaprej EU in ureditev veleprodajnega trga električne energije v Veliki Britaniji v okviru pristopa skupne knjige naročil, vključno z optimalno validacijo in nadomestnimi ureditvami. Optimalni operativni časovni okvir bi moral spodbujati zanesljivo in učinkovito uporabo povezovalnih daljnovodov, hkrati pa čim bolj zmanjšati tveganja za varno delovanje veleprodajnih trgov električne energije v EU in Združenem kraljestvu ter upoštevati morebiten razvoj trga do leta 2030–2035. Operativna tveganja, povezana s tem časovnim okvirom, bi bilo treba oceniti in, kolikor je mogoče, količinsko opredeliti pri enotnem spajanju trgov za dan vnaprej v EU in na veleprodajnem trgu električne energije v Veliki Britaniji. V podporno analizo bi bilo treba vključiti vrsto možnosti za operativne časovne okvire, da se podpreta opredelitev in ocena veljavnosti optimalnega časovnega okvira;

(b) osnutek razpisne specifikacije za prototip instrumenta za napovedi neto pozicije mejnega trgovalnega območja, ki:

(i) bi moral vključevati podroben opis zahtev, vključno z:

— metodologijo (npr. statistično in/ali deterministično), ki jo je treba uporabiti;

— posebne rezultate, ki bi se zahtevali od instrumenta za napovedi;

— kako bo v instrument za napovedi vključen prihodnji razvoj dogodkov na trgu, vključno s prihodnjo uvedbo novih trgovalnih območij na kopnem ali na morju;

— kako se bodo rezultati instrumenta za napoved vključili v širše postopke večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom;

— vse druge ključne zahteve, opredeljene z delom iz točke (a) tega člena in člena 3;

(ii) bi mu bilo treba priložiti naslednje:

— informacije o načinu objave in upravljanja razpisa, vključno z upoštevanjem lastništva in pravic intelektualne lastnine;

— podrobno razčlenitev predvidenih časovnih okvirov in stroškov;

— vsa pomembna vprašanja v zvezi z upravnimi funkcijami, potrebnimi za obravnavanje soodvisnosti sistemov EU in Združenega kraljestva pri izvajanju rešitve večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom.

Člen 3

1. Specializirani odbor priporoča, da pogodbenici od svojih operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo in, v primeru Unije, od ENTSO-E, ki olajšuje delo operaterjev prenosnih sistemov iz EU, zahtevata, da za Specializirani odbor pripravijo skupno poročilo, v katerem preučijo morebitne ovire za izvajanje skupnih in hibridnih projektov na morju, ki bi lahko izhajale iz obstoječih ureditev trgovanja ali večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom, ter morebitne posebne spremembe obstoječih ureditev trgovanja ali posebne zahteve glede zasnove večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom, potrebne za zagotovitev učinkovitega trgovanja z električno energijo, ki podpira izvajanje skupnih in hibridnih projektov na morju.

2. V skupnem poročilu operaterjev prenosnih sistemov bi bilo treba:

(a) preučiti vpliv obstoječih ureditev trgovanja in rešitve večregijskega spajanja z ohlapnim obsegom na skupne in hibridne projekte v srednjeročnem obdobju (2030–2035), s posebnim poudarkom na:

(i) področju uporabe trgovinskih ureditev ter ali in kako bi to lahko vplivalo na uspešnost dodeljevanja zmogljivosti;

(ii) kako bi lahko te trgovinske ureditve delovale z različnimi tržnimi zasnovami, zlasti s trgovalnimi območji na morju, ter

(iii) ali imajo lahko naložbe v infrastrukturo dovolj jasne poslovne razloge;

(b) upoštevati:

(i) naravo in obseg morebitnega srednjeročnega razvoja infrastrukture za energijo iz obnovljivih virov na morju v Severnem morju, vključno z morebitnimi hibridnimi povezovalnimi daljnovodi, energetskimi otoki, zazankanimi omrežji in elektrolizatorji na morju;

(ii) možne mehanizme oblikovanja cen;

(iii) dopolnilno vlogo ureditev terminskega trgovanja in trgovanja znotraj dneva;

(iv) vpliv na točnost napovedi mejnih trgovalnih območij ter

(v) vse posebne prilagoditve, ki bi lahko bile potrebne v značilnostih zasnove teh ureditev trgovanja v okviru njihovih splošnih omejitev, da bi pomagale odpraviti vse ugotovljene ovire in/ali zahteve pri razvoju in delovanju skupnih in hibridnih projektov na morju za vzpostavitev učinkovitih ureditev trgovanja.

Člen 4

Razvoj dela, priporočenega v členih 2 in 3, vključuje redni nadzor in prispevek pogodbenic. Vključuje lahko tudi operaterje prenosnih sistemov, ki sodelujejo s širšim krogom deležnikov, vključno z regulatorji, imenovanimi operaterji trgov električne energije / borzami električne energije in akademskimi krogi.

Člen 5

Specializirani odbor priporoča, da pogodbenici usklajujeta komunikacijo s svojimi operaterji prenosnih sistemov za električno energijo in, v primeru Unije, z ENTSO-E, ki olajšuje delo operaterjev prenosnih sistemov iz EU, v zvezi s členoma 2 in 3 ter od njiju zahteva, da delo iz navedenih členov dokončata v 11 mesecih od sprejetja tega priporočila.

Člen 6

Specializirani odbor priporoča, da pogodbenici od svojih operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo in, v primeru Unije, od ENTSO-E, ki olajšuje delo operaterjev prenosnih sistemov iz EU, zahtevata, da od nacionalnih energetskih regulatorjev Združenega kraljestva in ACER zahtevajo neuradno mnenje o njihovem delu, opravljenem v zvezi s členoma 2 in 3, ki ga je treba predložiti v enem mesecu od predložitve skupnega poročila operaterjev prenosnih sistemov.

V …,

Za Specializirani odbor za energijo

sopredsednika